

Gündem Notu

Çeşitli Yargı ve Soruşturma Süreçlerine İlişkin Tartışmalar

8 Ağustos 2019

Türkiye’de basın ve sosyal medyada, yargı ile ilgili yayınlanan haberlerin ve tartışmaların başında çeşitli suçlar için verilen ceza ve tutukluluk kararları ve davaların işleyişi geliyor. 2019 yılı Temmuz ayında da aşağıdaki başlıklarda benzeri tartışmalar gündeme taşındı:

- Pendik’te 7 aylık hamile kadın ve eşinin içinde bulunduğu araca saldırdıkları gerekçesi ile haklarında 20 yıla kadar hapis cezası istemiyle dava açılan Hasan Sel ve Hüseyin Sel kardeşlere ilişkin süreç
- Şule Çet Davası duruşması ve bilirkişi raporlarının içeriği
- Sosyal Medya paylaşımları ile Pucca lakabı ile üniversite kavuşan Pınar Karagöz’ün çarptırıldığı hapis cezası
- Çeşitli kadına karşı şiddet vakaları, yaralamalar ve trafik suçları başta olmak üzere ve şehir asayiş olaylarına ilişkin soruşturma ve dava süreçleri
- Çeşitli davalar ile ilgili açığa çıkan bilirkişi raporları

Hesapverir olmayan yargı kurumu ile bilgi teknolojileri ve sosyal medya yaygınlığı birleştiğinde kamuoyunun vakalara ilişkin olarak sürecin tümüne hakim olmadan, asimetrik olarak maruz kaldığı bilgi kalabalığı içinde kimi zaman henüz dava dahi açılmadan vakalar hakkında fikir hatta karar sahibi olması mümkün olabiliyor. Özellikle uzun süren, çok celseli yargılama süreçlerinde kamuoyunun maruz kaldığı bilgi asimetrisinin boyutları da büyüyor. Kamuoyunun zaman zaman sistematik olmayan bir şekilde savcılık iddianamelerine, bilirkişi raporlarına ve tanık ifadelerine erişim sağladığı durumlar doğuyor. Hatta bazı vakalarda soruşturma aşamasında, soruşturmanın gizliliği kuralı dahi risk altına girebiliyor.

Bunların sonucunda da gerek mahkeme kararları gerek soruşturma süreçleri bazılarını aşağıda derlediğimiz çeşitli yönlerden tartışmalara ve itirazlara konu oluyor.

- Şehir asayiş suçlarına ilişkin iddialar ile mahkeme önüne çıkarılan sanıklar için verilen tutuksuz yargılama kararlarına bağlı olarak, yargı sisteminin mağdurları ve kamuoyunu korumadaki yeterliği üzerine tartışmalar.
- Tutuksuz yargılama kararlarının kamuoyunda kimi durumlarda beraat gibi algılanmasının yarattığı tartışmalar.
- İnfaz yasasının kamuoyu tarafından anlaşılması pek de mümkün olmayan hesaplama yöntemlerine bağlı olarak doğan tartışmalar, örneğin iyi hal, cezada indirim gibi sebeplerle hüküm sürelerine dair doğan tartışmalar.
- Benzer davalarda verilen farklı kararların basın tarafından bazen olumlu bazen de kötü örnek olarak kamuoyu ile paylaşılıyor olmasının yarattığı tartışmalar.
- Medyada yer alan davalarda hakimlerin verdiği tutukluluk kararlarının sosyal medya ve basın kampanyalarıyla beraber değişebiliyor olmasından kaynaklanan kararların bağımsız ve tarafsızlığına dair tartışmalar; örneğin tutuksuz yargılanmasına karar verilen sanıkların, kamuoyu tepkisinden sonra tutuklanıyor olabilmesi.
- Çeşitli alanlarda etki ve şöhret sahibi kişilerin davalarında farklı kararlar alındığına ilişkin algıdan doğan tartışmalar.

Tüm bu tartışmalar, savcılık iddianamelerin neredeyse yüzde 50 oranında reddedilmesi gibi bir istatistik ile birlikte değerlendirildiğinde kamuoyunun yargıya olan güveninin tesisinde atılması gereken önemli adımlara, diğer bir deyişle yargı reformuna olan ivedi ihtiyaca işaret etmektedir.

Yargılama ve soruşturma süreçlerine ilişkin tartışmaları en aza indirmek için sorgu hakimliklerinin geri getirilmesi ve tek celse esasının uygulanması ihtiyaç duyulan adımlardan ikisi olarak öne çıkmaktadır. Böylece soruşturmanın daha gizli yürütülebilmesi imkânı olacak ve doğal olarak mevcut olan bilgi asimetrisinden yararlanılarak kamuoyunun maruz kaldığı bilgi kirliliğine ve manipülasyonuna karşı da gerekli önlemler alınmış olacaktır. Öte yandan bu reformların, yargı sürecinin tümünü içeren geniş bir reformun parçaları olduğu ve fayda sağlanması için bir bütünün içinde değerlendirilmesi gerektiği akılda tutulmalıdır.